

KESKKONNAAMET

Jaan Prants
Riigimetsa Majandamise Keskus
jaan.prants@rmk.ee

Teie 05.02.2024 nr 3-1.1/2024/674

Meie 13.02.2024 nr 7-9/24/2198-2

Tingimused tegevusteks projekteeritavas püsielupaigas

Austatud Jaan Prants

Pöördusite Keskkonnaameti poole seoses Teile laekunud sooviga rentida Saaremaa vallas Ulje külas asuvat Saianõmme kinnistut (katastritunnus 43301:001:1223) karjatamise ja tähniksinitiiva elupaiga taastamise eesmärgil. Keskkonnaamet lähtub seisukoha kujundamisel ja tingimuste andmisel muu hulgas ka võimalikult rentnikult telefoni teel saadud infost, mille kohaselt soovitakse alal karjatada Eesti maalambaid. Kuna ala jääb projekteeritavale püsielupaigale, siis palute väljastada tingimused elupaiga taastamiseks ja antud ala põllumajanduslikul eesmärgil välja rentimiseks.

Saianõmme kinnistul on Eesti looduse infosüsteemis (EELIS) registreeritud III kaitsekategooria putukaliigi nõmme-tähniksinitiiva (*Phengaris arion*) elupaik¹ ning on tehtud ettepanek võtta kõnealune piirkond, sh Saianõmme kinnistu tervikuna kaitse alla Kogula tähnik-sinitiiva püsielupaigana ning see on kantud projekteeritava kaitseobjektina EELISesse.

Nõmme-tähniksinitiib on III kaitsekategooria liblikaliik, kelle levila on Eestis viimase poolsajandi kestel oluliselt vähenenud ning praeguseks on teadaolevalt säilinud kolm asurkonda: Saaremaa, Piusa ja Põhja-Kõrvemaa. Need kolm ala moodustavad tõenäoliselt eraldiseisvad populatsioonid, mille vahel isendite vahetust ei toimu ja seetõttu on oluline kaitsta ja säilitada kõiki kolme. Eestis asustab nõmme-tähniksinitiib pool-looduslikke kooslusi, eelistades loopealseid ja liivikuid. Tegu on madala ja hõreda rohustuga kuivade aladega, kus kasvab rööviku toidutaimede liivateed (*Thymus* spp.) ning leidub ohtralt rautsikuid (*Myrmica* sp.).

Kogula tähnik-sinitiiva püsielupaiga moodustamisel hakkab seal kehtima Keskkonnaministri 19.04.2010 määrusega nr 11 „III kaitsekategooria putukaliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ kehtestatud kaitsekord. Seejuures on uute püsielupaikade moodustamise ekspertiis² leitud, et Kogula tähnik-sinitiiva püsielupaigas on kaitse-eeskirjaga vajalik kehtestada erisus, mille kohaselt on keelatud raied ja puidu kokku- ning väljavedu külmumata pinnaselt, kuna maapind on oluline toitumis- ja talvitumispaiik liblikate röövikutele. Külmumata pinnase korral on väga suur tõenäosus hävitada otseselt isendid või neile olulised toidutaimed.

¹ EELIS kood KLO9200326

² Ekspertiis Keskkonnaministri määruse „III kaitsekategooria putukaliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ eelnõule ja eelnõu seletuskirjale; Keskkonnaamet, 2011

Ekspertiisi kohaselt tšoneeritakse kavandatav Kogula tähnik-sinitiiva püsielupaik piiranguvööndisse, kus on lubatud:

1. jahipidamine, kalapüük, sõidukitega liiklemine teedel ja radadel ning vastavalt LKS § 30 lg 3-le, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal põllumajandustöödel;
2. telkimine, lõkgetegemine ja alla 20 inimesega rahvaürituste korraldamine maaomaniku loal eramaal või väljaspool eramaad kohas, mille valitseja on ettevalmistanud ja tähistanud;
3. väetiste ja mürgkemikaalide kasutamine põllumaadel;
4. turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus ning raied ei tohi kahjustada kaitsealuste liblikate elutingimusi, kusjuures püsielupaiga valitsejal on õigus esitada nõudeid raietehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas;
5. vajadusel pool-looduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks kujundada puu ja põõsarinnet, seda harvendada ja raadata.

Keskkonnaametil puuduvad vastuväited Saianõmme kinnistu põllumajanduslikul eesmärgil rendile andmisele, kui ala kasutamisel arvestatakse kinnistule jääva nõmme-tähniksinitiiva elupaigaga ja tagatakse liigile sobivad elutingimused. Selleks on vajalik järgmiste tingimuste täitmine:

1. lubatud on alal oleva poolloodusliku koosluse (looniidu) hooldamine karjatamise teel Eesti maalammastega koormusega mitte üle 0,5 lü/ha. Seejuures jälgida, et karjatamise lõppedes ei oleks ala tervikuna paljaks söödud. Põua-aastatel on kasulik teha alal karjatamises vaheaasta;
2. lubatud on poolloodusliku koosluse taastamiseks puu- ja põõsarinde harvendamine. Seejuures tuleb säilitada puittaimestiku kattuvus alal 20-30%. Raiutud puitmaterjal tuleb nõmme-tähniksinitiiva elupaigast ära viia;
3. keelatud on nõmme-tähniksinitiiva elupaigas lõkke tegemine;
4. keelatud on raied ja puidu kokku- ning väljavedu külmumata pinnaselt.

Kui ala taastamise ja hooldamise osas toimub muudatusi (näiteks vahetatakse karjatamisel looma liiki või tõugu), siis palume küsida Keskkonnaametilt uued, täpsustatud tingimused.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaili Viilma

juhataja

looduskasutuse osakond

Meeli Kesküla 5345 4246

meeli.keskula@keskkonnaamet.ee

Riina Noormägi 5694 4282

riina.noormagi@keskkonnaamet.ee